

Bezplatnost vzdělání na středních školách

Pro systém zabezpečení výchovy a výuky žáků na středních školách platí pro občany České republiky zásada bezplatnosti vzdělání, vyplývající z článku 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky...

Pro systém zabezpečení výchovy a výuky žáků na středních školách platí pro občany České republiky zásada bezplatnosti vzdělání, vyplývající z článku 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Zaručuje-li ustanovení § 4 odst. 1 školského zákona (v souladu s článkem 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) právo občanů na bezplatné vzdělání na středních školách a ustanovení § 12 odst. 1,2 a 24 odst. 1 školského zákona v tomto smyslu ukládá povinnost k úhradě nákladů na výchovu a výuku žáka střední školy subjektům odlišným od samotného žáka, pak jakýkoli právní úkon, kterým by žák na sebe převzal závazek k náhradě těchto nákladů, je pro rozpor se zákonem neplatný.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 445/2003, ze dne 2.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně H&C, spol. s r. o., zastoupené advokátkou, proti žalované M. P., o 34.973,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Sokolově pod sp. zn. 9 C 232/2001, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Sokolově ze dne 19. února 2002 č.j. 9 C 232/2001-23 a rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. října 2002 č.j. 14 Co 439/2002-37, tak, že řízení o dovolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Sokolově ze dne 19. února 2002 č.j. 9 C 232/2001-23 se zastavuje a dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. října 2002 č.j. 14 Co 439/2002-37 se zamítá.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala, aby jí žalovaná zaplatila 34.973,- Kč s 8% úrokem z prodlení od 1.7.1998 do zaplacení. Žalobu odůvodnila tím, že dne 26.11.1993 uzavřela s žalovanou pracovní smlouvu a dohodu o setrvání v pracovním poměru po dobu tří let po vyučení a následně dne 7.9.1995 „smlouvu o finančním zabezpečení výuky žáka v učebním oboru keramik“, podle níž se žalobkyně zavázala vytvořit žalované podmínky pro praktickou výuku ve svých provozovnách, poskytovat jí hmotné zabezpečení podle vyhlášky č. [315/1991](#) Sb. a uhradit provozní náklady učiliště (SOU keramického v K. V.) na zabezpečení teoretické výuky podle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. [29/1984](#) Sb., a žalovaná se oproti tomu zavázala, že po vyučení uzavře s žalobkyní pracovní smlouvu se závazkem setrvání v pracovním poměru po dobu tří let. Protože žalovaná tento závazek nedodržela (její pracovní poměr založený po vyučení pracovní smlouvu ze dne 23.9.1996 skončil ke dni 2.12.1996 okamžitým zrušením ze strany žalobkyně), vznikla jí povinnost nahradit žalobkyni náklady za její vyučení, které (po odečtení již zaplacených 500,- Kč) činí 34.973,- Kč.

Okresní soud v Sokolově rozsudkem ze dne 19.2.2002 č.j. 9 C 232/2001-23 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci samé dospěl k závěru, že za situace, kdy mezi účastníky byla dne 26.11.1993 platně uzavřena dohoda o setrvání v pracovním poměru podle ustanovení § 227a zák. práce (která „i po změně zákoníku práce zůstává v platnosti“), pak nesplnění závazku žalované odpracovat u žalobkyně tři roky, „nemůže být důvodem toho, aby po ní žalobkyně požadovala náklady za vyučení“, protože povinnost k úhradě nákladů mohla vzniknout pouze dalšímu subjektu, se kterým žalovaná v době, po kterou se zavázala setrvat v pracovním poměru, uzavřela pracovní nebo služební poměr nebo členský poměr v družstvu. Zavázala-li se přesto žalovaná smlouvou ze dne 7.9.1995 náklady za vyučení žalobkyni nahradit, je podle názoru soudu prvního stupně tato smlouva absolutně neplatná, neboť je v rozporu s čl. 33 Listiny základních práv a svobod, podle kterého mají občané právo na bezplatné vzdělání, i s ustanovením § 24 školského zákona a vyhláškou č. [315/1991](#) Sb., zajišťujícími žákům středních odborných učilišť bezplatné vzdělání.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 9.10.2002 č.j. 14 Co 439/2002-37 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vycházející ze zjištění, že účastníci v roce 1993 platně uzavřeli pracovní smlouvu a dohodu o setrvání v pracovním poměru podle ustanovení § 227 a § 227a zák. práce, přisvědčil závěru soudu prvního stupně, že následně uzavřená „smlouva o finančním zabezpečení výuky žáka v učebním oboru“ ze dne 7.9.1995 je ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce pro rozpor s ústavním zákonem č. [23/1991](#) Sb. (Listina základních práv a svobod), školským zákonem i vyhláškou č. [315/1991](#) Sb. „od samého počátku (ex tunc)“ absolutně neplatná, ovšem - jak odvolací soud zdůraznil - pouze v části, v níž se žalovaná zavázala uhradit žalobkyni náklady za vyučení (článek 4. smlouvy); ostatní ustanovení smlouvy, které je možné od této části oddělit a které v rozporu se zmíněným předpisy nejsou, zůstávají v platnosti. To však podle názoru odvolacího soudu „nic nemění na skutečnosti“, že žalovaná (ani přes případné uznání dluhu, které není, jako způsob zajištění závazku, zákoníkem práce upraveno a ustanovení § 558 obč. zák. „nelze analogicky aplikovat“ na závazky z pracovně právních vztahů) není povinna uhradit žalobkyni náklady vynaložené na její vyučení, které v celkové výši činily 35.473,- Kč a po úhradě jedné splátky ve výši 500,- Kč představují 34.973,- Kč.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu a rozsudku Okresního soudu v Sokolově ze dne 19.2.2002 č.j. 9 C 232/2001-23 podala žalobkyně dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci, jehož přípustnost dovozovala z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Namítala, že závěr soudů o neplatnosti „smlouvy o finančním zabezpečení výuky žáka v učebním oboru“ ze dne 7.9.1995 pro její rozpor s čl. 33 Listiny základních práv a svobod, školským zákonem a vyhláškou č. [315/1991](#) Sb., není správný, neboť podle jejího názoru „označeným smluvním ujednáním nebylo nikterak omezeno právo žalované na bezplatné vzdělání“ a kromě toho tato smlouva „měla být posuzována podle ust. 51 občanského zákoníku“. Poukázala na okolnost, že „smlouva o finančním zabezpečení výuky žáka“ byla uzavřena po přijetí novely zákoníku práce, účinné od 1.6.1994, která zrušila ustanovení § 227 a § 227a zák. práce. Tato změna právní úpravy - jak žalobkyně dovozovala - „ve svém důsledku umožnila zaměstnavatelům, kteří se podílejí na hmotném zabezpečení žáků, připravujících se na budoucí povolání, uzavřít i smlouvy o návratnosti finančních prostředků vynaložených na jejich hmotné zabezpečení“. Na základě těchto smluv žalobkyně např. hradila za dojíždějící žáky náklady za jízdné, za ubytování v internátech apod., tedy nikoliv náklady za vzdělání (výuku), nýbrž náklady, které „by šly k tíži žáka“ a které „přímo nelze spojovat s bezplatným vzděláním“. Navrhla, aby dovolací soud oba napadené rozsudky zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud ČR rozhoduje v občanském soudním řízení o mimořádném opravném prostředku - dovolání - proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu (srov. § 236 odst. 1 o.s.ř.).

Rozsudek Okresního soudu v Sokolově ze dne 19.2.2002 č.j. 9 C 232/2001-23 v této věci není rozhodnutím odvolacího soudu; jde o rozhodnutí soudu prvního stupně a již z tohoto důvodu je jeho přezkum dovolacím soudem vyloučen; občanský soudní řád proto ani neupravuje funkční příslušnost soudu pro projednání dovolání podaného proti takovému rozhodnutí soudu prvního stupně (srov. § 10a o.s.ř.).

Nedostatek funkční příslušnosti je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení; Nejvyšší soud České republiky proto řízení o dovolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Sokolově ze dne 19.2.2002 č.j. 9 C 232/2001-23 zastavil (§ 104 odst. 1 o.s.ř.).

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) zabývá se dále dovoláním žalobkyně proti rozsudku odvolacího soudu, po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), nejprve zkoumal, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst.1 písm. a) o.s.ř.], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.], nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm. b) o.s.ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst.1 písm. c) o.s.ř.].

Žalobkyně napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen. Protože dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. není v této věci přípustné (ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by odvolací soud zrušil), může být přípustnost dovolání v této věci založena jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přitom není založena již tím, že dovolatelka tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci zjištěno (správnost skutkových zjištění dovolatelka nenapadá), že žalobkyně uzavřela dne 26.11.1993 s žalovanou (jako žákyní Středního odborného učiliště keramického v K. V.) pracovní smlouvu, ve které se žalovaná zavázala nastoupit do práce „následující den po uzavření záv. učňovských zkoušek“ jako keramik s místem výkonu práce v H. S. Téhož dne 26.11.1993 žalobkyně uzavřela s žalovanou dohodu, v níž se žalovaná (se souhlasem matky) zavázala, že „po vyučení (popř. po uplynutí učební doby)“ setrvá u žalobkyně v pracovním poměru po dobu tří let. Dne 7.9.1995 žalobkyně uzavřela s žalovanou „smlouvu o finančním zabezpečení výuky žáka v učebním oboru“, podle níž se žalobkyně zavázala „vytvořit žákovi (žalované) podmínky pro praktickou výuku ve svých provozovnách v souladu se stanoveným učebním plánem a učební osnovou“ (bod 1.1.), „poskytnout žákovi po dobu přípravy v učebním oboru hmotné zabezpečení v souladu s obecně závaznými právními předpisy (vyhl. č. [315/1991](#) Sb.)“ (bod 1.2.), „podle faktury uhradit učilišti v souladu s obecně závaznými právními předpisy (§ 12 odst. 2 školského zákona č. [29/1984](#) Sb.) provozní náklady na zabezpečení teoretické výuky“ (bod 1.3.) a „bude-li to v provozních a podnikatelských možnostech firmy, uzavřít s žákem neprodleně po jeho úspěšném a řádném skončení přípravy v učebním oboru pracovní smlouvu se zařazením k výkonu práce v oboru, ve kterém je vyučen“ (bod 1.4.); žalovaná se oproti tomu touto smlouvou (se souhlasem matky) zavázala, že „v případě, že jí firma (žalobkyně) nabídne uzavření pracovního poměru, uzavřít s firmou neprodleně po řádném ukončení přípravy v učebním oboru pracovní smlouvu se závazkem setrvání v pracovním poměru nejméně po dobu shodnou s délkou trvání učebního oboru“ (bod 2.1.); pro případ nedodržení tohoto závazku [s výjimkou rozvázání pracovního poměru ze strany žalobkyně z důvodu uvedených v ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) až c) zák. práce] se žalovaná zavázala nahradit žalobkyni „v plné výši“ náklady, které za ni žalobkyně podle této smlouvy vynaložila (článek 4, bod 4.1.1.). Ke dni 23.9.1996 žalovaná na základě nové „pracovní smlouvy“ ze dne 23.9.1996 nastoupila k žalobkyni do práce jako „keramik 2. stupeň“ s místem výkonu práce H. S., náklady na její vyučení činily 35.473,- Kč; dopisem ze dne 28.11.1996, doručeným žalované dne 2.12.1996, s ní žalobkyně okamžitě zrušila pracovní poměr podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce.

Za tohoto skutkového stavu odvolací soud - jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku - řešil mimo jiné právní otázku, zda ujednání účastníků obsažené v článku 4. „smlouvy o finančním zabezpečení výuky žáka v učebním oboru“ ze dne 7.9.1995 je platným právním úkonem. Protože tato právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu řešena a protože posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je v tomto směru podle ustanovení § 237 odst.1 písm. c) o.s.ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Podle článku 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

Podle ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. [29/1984](#) Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění účinném v době uzavření „smlouvy o finančním

zabezpečení výuky žáka v učebním oboru“ dne 7.9.1995 (tj. předtím, než nabyl účinnosti zákon č. [306/1999](#) Sb.) ve školách, které jsou součástí soustavy základních a středních škol, mají občané právo na bezplatné vzdělání. V soukromých školách a v církevních školách se může právo na vzdělání zajišťovat za úplatu.

Podle ustanovení § 7 odst. 3 školského zákona se střední školy člení na tyto druhy: střední odborné učiliště, gymnázium a střední odbornou školu. Střední odborné učiliště zajišťuje žákům teoretické vyučování, praktické vyučování a výchovu mimo vyučování; může také zajišťovat jen teoretické vyučování a výchovu mimo vyučování nebo praktické vyučování a výchovu mimo vyučování (srov. § 9 odst. 3 školského zákona).

Podle ustanovení § 12 odst. 1 školského zákona se ze státního rozpočtu poskytuje příspěvek nebo dotace prostřednictvím rozpočtů příslušných ústředních orgánů na platy a náhrady platů učitelů teoretického vyučování, mistrů odborné výchovy, vychovatelů a trenérů ve třídách s vrcholovou sportovní přípravou [písm. a)], neinvestiční náklady na učebnice, učební texty a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně [písm. b)], a neinvestiční náklady na učební pomůcky pro potřeby teoretického vyučování [písm. c)]. Úhrada ostatních provozních nákladů se provádí z nákladů fyzických nebo právnických osob, pro něž se žáci připravují na povolání (srov. § 12 odst. 2 školského zákona).

Podle ustanovení § 24 odst. 1 školského zákona žákům středních odborných učilišť poskytuje střední odborné učiliště z prostředků organizací (právnických osob a fyzických osob, podnikajících na základě zvláštního předpisu - srov. § 2 nařízení vlády č. [121/1990](#) Sb.) nebo národních výborů (obecních úřadů) finanční a hmotné zabezpečení, kterým se sledují výchovné cíle. Žákům, kteří se ve středním odborném učilišti nepřipravují pro žádnou organizaci, se finanční a hmotné zabezpečení hradí z prostředků národních výborů. Žákům, kteří se v praktickém vyučování připravují ve středisku praktického vyučování, poskytuje finanční a hmotné zabezpečení v dohodě s příslušným středním odborným učilištěm organizace, která středisko praktického vyučování zřídila. Žákům, kteří se v praktickém vyučování připravují na pracovišti praktického vyučování, poskytuje finanční a hmotné zabezpečení v dohodě s příslušným středním odborným učilištěm občan, který pracoviště praktického vyučování zřídil. Finanční zabezpečení se poskytuje formou odměn. Hmotné zabezpečení zahrnuje stravování a ubytování; žákům může být poskytnuto i další finanční a hmotné zabezpečení. Finanční a hmotné zabezpečení lze poskytovat i v období školních prázdnin. Žákům středních odborných učilišť, u nichž je to odůvodněno komplexností jejich výchovy, jakož i žákům, u nichž je to odůvodněno jejich sociálními poměry nebo zdravotním stavem, lze poskytnout ubytování a stravování bezplatně.

Ministerstvo bylo současně zmocněno stanovit vyhláškou podrobnosti o finančním a hmotném zabezpečení žáků středních škol (srov. § 24 odst. 3 školského zákona); uvedené zmocnění bylo naplněno vyhláškou č. [315/1991](#) Sb., o finančním a hmotném zabezpečení žáků středních odborných učilišť, speciálních středních odborných učilišť, odborných učilišť a učilišť.

Z uvedeného vyplývá, že právní řád České republiky, který občanům ústavně zaručuje právo na bezplatné vzdělání na středních školách (mezi něž patří i střední odborná učiliště), v době, kdy účastníci uzavřeli „smlouvu o finančním zabezpečení žáka v učebním oboru“ nepočítal (a ani v současné době nepočítá) s tím, že by žák středního odborného učiliště hradil náklady (zejména

provozní náklady učiliště, náklady na stavování a ubytování) související s jeho výchovou v učebním oboru (srov. výše zmíněné ustanovení § 12 odst. 1,2 a § 24 odst. 1 školského zákona). Podle zákoníku práce ve znění účinném do 31.5.1994 (tj. před novelou, provedenou zákonem č. 74/1994, který nabyl účinnosti dnem 1.6.1994) v tomto směru nanejvýše mohl uzavřít s organizací (fyzickou nebo právnickou osobou), pro kterou se připravoval na povolání, stabilizační dohodu podle ustanovení § 227a zák. práce.

Podle ustanovení § 227a odst. 1 zákona č. [65/1965](#) Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 31.5.1994 (tj. přede dnem, kdy nabyl účinnosti zákon č. [74/1994](#) Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce č. [65/1965](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), mohla organizace, pro kterou se žák připravoval na povolání, uzavřít se žákem učiliště dohodu, v níž se žák zavázal, že po vykonání závěrečné zkoušky nebo maturitní zkoušky, popřípadě po uplynutí doby studia (přípravy), setrvá v organizaci v pracovním poměru po určitou dobu, nejvýše však po dobu tří let. Do doby setrvání v pracovním poměru se nezapočítávaly doby uvedené v § 143 odst. 4. Dohoda mohla být uzavřena jen při uzavírání pracovní smlouvy a musela být uzavřena písemně, jinak byla neplatná. Podle ustanovení § 227a odst. 2 zák. práce vznikl-li pracovníku v době, po kterou se zavázal setrvat v pracovním poměru podle předchozího odstavce, pracovní poměr, členský poměr k družstvu, kde součástí členství je též pracovní vztah, nebo služební poměr k jiné organizaci, byla tato organizace povinna uhradit předchozí organizaci poměrnou část přiměřených nákladů na jeho výchovu v učebním nebo studijním oboru. Totéž platilo, jestliže pracovníku vznikl v této době některý z uvedených pracovních vztahů v další organizaci (v dalších organizacích).

Smyslem dohody podle ustanovení § 227a zák. práce byla stabilizace žáka středního odborného učiliště, učiliště nebo odborného učiliště (dále jen „učiliště“), jemuž organizace umožnila získání středního odborného vzdělání (a po jeho vyučení měla povinnost uzavřít s ním pracovní smlouvu a umožnit mu v kolektivu pracovníků další odborný růst - srov. § 227 zák. práce ve znění účinném do 31.5.1994) a který se za to zavázal setrvat v organizaci po určitou dobu v pracovním poměru. Stabilizace takového žáka učiliště v budoucím pracovním poměru sledovala zájem organizace na návratnosti prostředků, které - v rozsahu uvedeném v zákoně č. [29/1984](#) Sb. - vynaložila na jeho vyučení (výchovu v učebním nebo studijním oboru). Ovšem ani na jejím základě - jak správně uvedl odvolací soud - nemohla vzniknout případná povinnost k náhradě poměrné části přiměřených nákladů vynaložených organizací na vyučení žáka přímo bývalému žákovi, nýbrž toliko jiné organizaci, k níž zaměstnanci (bývalému žákovi) vznikl pracovní poměr v době, po kterou se zavázal setrvat v pracovním poměru u organizace, pro niž se připravoval na povolání, pracovní nebo služební poměr nebo členský poměr k družstvu, kde součástí členství je též pracovní vztah.

V posuzovaném případě žalobkyně (přede dnem nabytí účinnosti zákona č. [74/1994](#) Sb.) dne 26.11.1993 uzavřela s žalovanou, jako žákyní Středního odborného učiliště keramického v K. V., pracovní smlouvu podle ustanovení § 227 zák. práce a dohodu podle ustanovení § 227a zák. práce. Přestože žalobkyně již tímto způsobem měla zajištěnou návratnost prostředků, které vynaložila na výchovu žalované v učebním oboru, v případě, že by žalovaná porušila svůj závazek po vyučení setrvat v pracovním poměru u žalobkyně po dobu tří let, dne 7.9.1995 uzavřela s žalovanou navíc i „smlouvu o finančním zabezpečení výuky žáka v učebním oboru“, ve které (v článku 4.) se žalovaná zavázala nahradit žalobkyni „v plné výši“ náklady za své vyučení, jestliže nedodrží povinnost uzavřít s žalobkyní po vyučení pracovní smlouvu se závazkem setrvání v pracovním poměru nejméně po dobu tří let. Odůvodňuje-li žalobkyně svůj postup tím, že „smlouva o finančním zabezpečení výuky žáka“ (žalované) „byla uzavřena po přijetí novely zákoníku práce, která byla účinná od 1.6.1994“ a kterou „byla zrušena ustanovení § 227, § 227a ZP“, opomíjí, že zákon č. [74/1994](#) Sb., kterým se mění

a doplňuje zákoník práce č. [65/1965](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (který nabyl účinnosti dnem 1.6.1994), na situaci účastníků dohody uzavřené podle ustanovení § 227a zák. práce nic nezměnil, neboť dohody uzavřené podle § 227a před účinností tohoto zákona, jakož i povinnost zaměstnavatele stanovená dosavadním § 227a odst. 2, se řídí dosavadními předpisy [srov. Článek VI. (Přechodná ustanovení), bod 7. zákona č. [74/1994](#) Sb.].

Platí-li - jak uvedeno výše - pro systém zabezpečení výchovy a výuky žáků na středních školách pro občany České republiky zásada bezplatnosti vzdělání, vyplývající z článku 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, nelze přisvědčit ani námitce dovolatelky, že „změna právní úpravy (provedená zákonem č. [74/1994](#) Sb.) ve svém důsledku umožnila zaměstnavatelům, kteří se podílejí na hmotném zabezpečení žáků, připravujících se na budoucí povolání, uzavřít i smlouvy o návratnosti finančních prostředků vynaložených na jejich hmotné zabezpečení“.

Jedním z nezbytných předpokladů pro platnost právních úkonů (jakožto projevů vůle směřujících ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují), kterou je třeba posuzovat vždy k okamžiku a se zřetelem na okolnosti, kdy byl právní úkon učiněn, totiž je, aby předmět právního úkonu byl právně možný (dovolený), tedy aby chování, které je předmětem právního úkonu, nebylo v rozporu s právním předpisem, a to ani svým obsahem nebo účelem, právní předpis neobcházelo a ani se jinak nepříčilo dobrým mravům či zájmům společnosti. Zaručuje-li proto ustanovení § 4 odst. 1 školského zákona (v souladu s článkem 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) právo občanů na bezplatné vzdělání na středních školách a ustanovení § 12 odst. 1,2 a 24 odst. 1 školského zákona v tomto smyslu ukládá povinnost k úhradě nákladů na výchovu a výuku žáka střední školy subjektům odlišným od samotného žáka, pak jakýkoli právní úkon, kterým by žák na sebe převzal závazek k náhradě těchto nákladů, je pro rozpor se zákonem neplatný (§ 39 obč. zák.); prostřednictvím jakéhokoli právního úkonu totiž nelze platně založit individuální právní vztah, v rámci něhož by některému z jeho účastníků (občanu - žákovi střední školy) bylo, byť pouze za určitých podmínek, právo na bezplatné vzdělání zčásti nebo zcela omezeno. Protože ujednání účastníků obsažené v článku 4. „smlouvy o finančním zabezpečení výuky žáka v učebním oboru“ ze dne 7.9.1995 obsahuje závazek žalované odporující výše zmíněné zásadě bezplatnosti vzdělání na středních školách, je závěr odvolacího soudu o tom, že „tato část smlouvy je absolutně neplatná“, správný.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný, a protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst.1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)